

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาแนวคิด เจตนารมณ์ และ กระบวนการการผลิต รวมทั้ง การประเมินตนเองของผู้ผลิต ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ”
2. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” กับ การนำมาใช้ในงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา
3. เพื่อศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการผลิตละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ”

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” นี้ รูปแบบของการศึกษาวิจัยเป็นประเภทเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ทั้งกับผู้ผลิต ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ในทุกขั้นตอน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย (Participant Observation) เนื่องจากผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” รวมทั้งใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของบทละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ด้วย ซึ่งสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาส่วนที่ 1 ด้าน แนวคิด เจตนารมณ์ กระบวนการผลิต การประเมินตนเองของผู้ผลิต ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

แนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิต

การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด "บูชาพ่อด้วยการพอ" มีแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิต คือ

1. ผู้ผลิตระดับนโยบายมีแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตละครวิทยุชุดนี้ คือ
 - เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี
 - ปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนประชาสัมพันธ์การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของรัฐบาล

- เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น โดยผ่านสื่อบันเทิงประเภทละครวิทยุ

- เพื่อฟื้นฟูและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพละครวิทยุของไทย

- เพื่อต้องการให้ละครวิทยุชุดนี้เป็นละครวิทยุแม่บท เป็นละครวิทยุตัวอย่างในการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา

2. ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการมีแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตละครวิทยุชุดนี้ คือ
 - ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่เป็นหัวหน้าคณะ คือ
 - การได้มีส่วนร่วมของการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - มีเจตนารมณ์ในการอนุรักษ์ศิลปะการแสดง ประเภทละครวิทยุให้คงอยู่ต่อไป ผู้ผลิต

ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการที่มีส่วนร่วมในการผลิต คือ

 - ต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตละครวิทยุชุดนี้
 - การหาประสบการณ์และความรู้ใหม่ อีกทั้งนำคำแนะนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาชีพ

ในโอกาสต่อไป

ผลสรุปในภาพรวมของแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิต ของผู้ผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด "บูชาพ่อด้วยการพอ" คือ

- การได้เป็นส่วนหนึ่งในการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 - การฟื้นฟู และอนุรักษ์ศิลปะละครวิทยุไทยให้ดำรงต่อไป อีกทั้งต้องการยกระดับมาตรฐานละครวิทยุไทยโดยใช้ละครวิทยุชุดนี้เป็นละครวิทยุตัวอย่าง
 - การหาประสบการณ์ และความรู้ใหม่ทั้ง โดยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาชีพ
- ในโอกาสต่อไป

ข้อสรุปวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ของผู้ผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพ่อ” คือ มีมุมมองที่ต่างกันของผู้ผลิตระดับนโยบาย และป กล่าวคือ ผู้ผลิตระดับนโยบาย มีวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ (To Teach or Educate) เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวัตถุประสงค์หลัก และวัตถุประสงค์ในการสื่อสารด้านเพื่อความให้ความบันเทิง (To Please or Entertain) เรื่องรองลงมา ต่างกับผู้ผลิตระดับปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อความบันเทิง (To Please or Entertain) เป็นวัตถุประสงค์นำตามวัตถุประสงค์ของละครวิทยุทั่วไป โดยที่วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อให้ความรู้ (To Teach or Education) คือ ความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือสิ่งที่เสริมจากความบันเทิง

เมื่อพิจารณาแล้ว เมื่อนำวัตถุประสงค์ในการสื่อสารทั้งสองด้าน คือ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ (To Teach or Education) และด้านเพื่อความให้ความบันเทิง (To Please or Entertain) ที่ผู้ผลิต

ทั้งสองระดับตั้งใจไว้มาผสมกันก็ได้ รูปแบบที่เรียกว่า สาระบันเทิง หรือ เอดูเทนเมนต์ (Edutainment) นั่นเอง

ตารางที่ 5.1

แสดงวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร	ผู้ผลิตระดับนโยบาย	ผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ
วัตถุประสงค์ในการสื่อสารหลัก	เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ (To Teach or Educate)	เพื่อความให้ความบันเทิง (To Please or Entertain)
วัตถุประสงค์ในการสื่อสารรอง	เพื่อความให้ความบันเทิง (To Please or Entertain)	เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ (To Teach or Educate)
ผลรวมของวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร	สาระบันเทิง หรือ เอดูเทนเมนต์ (Edutainment)	

กระบวนการผลิต

กระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพ่อ” มีกระบวนการผลิตแบ่งกระบวนการและขั้นตอนการผลิตได้ทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน คือ

1. กระบวนการผลิตขั้นนโยบายและการวางแผน

2. กระบวนการผลิตขั้นเตรียมการผลิต
3. กระบวนการผลิตขั้นดำเนินการผลิต
4. กระบวนการผลิตขั้นหลังการผลิต
1. กระบวนการผลิตขั้นนโยบายและการวางแผน

กระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ในขั้นนโยบายและการวางแผน เป็นกระบวนการผลิตที่เป็นตามไปตามลำดับขั้น (Hierarchy) ของการทำงาน โดยเริ่มจากรัฐบาลมีนโยบายจัดงานเพื่อเฉลิมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงแต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดงานของสิริราชสมบัติครบ 60 ปี” โดยคณะกรรมการชุดนี้ก็จะแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่ดำเนินการได้อย่างครบถ้วนและรวดเร็ว

โดยมีคณะกรรมการชุดหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี” มีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี คือ สุรนันทน์ เวชชาชีวะ เป็นประธาน และมีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี มอบหมายให้กรมประชาสัมพันธ์จัดทำแผนการดำเนินการเพื่อประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ต่อจากนั้น กรมประชาสัมพันธ์ก็ได้มอบหมายให้หน่วยงานและสื่อในสังกัด จัดทำแผนและโครงการต่าง ๆ รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินการเพื่อนำไปเสนอต่อ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี เพื่ออนุมัติและจัดสรรงบประมาณให้

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คือหน่วยงานหนึ่งในกรมประชาสัมพันธ์ โดยนางจันทิมา เสงยสงวน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จึงได้เสนอโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ขึ้น คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ก็ได้พิจารณาอนุมัติโครงการดังกล่าวพร้อมอนุมัติงบประมาณในการดำเนินงานของโครงการนี้ทั้งสิ้น 1,800,000 บาท

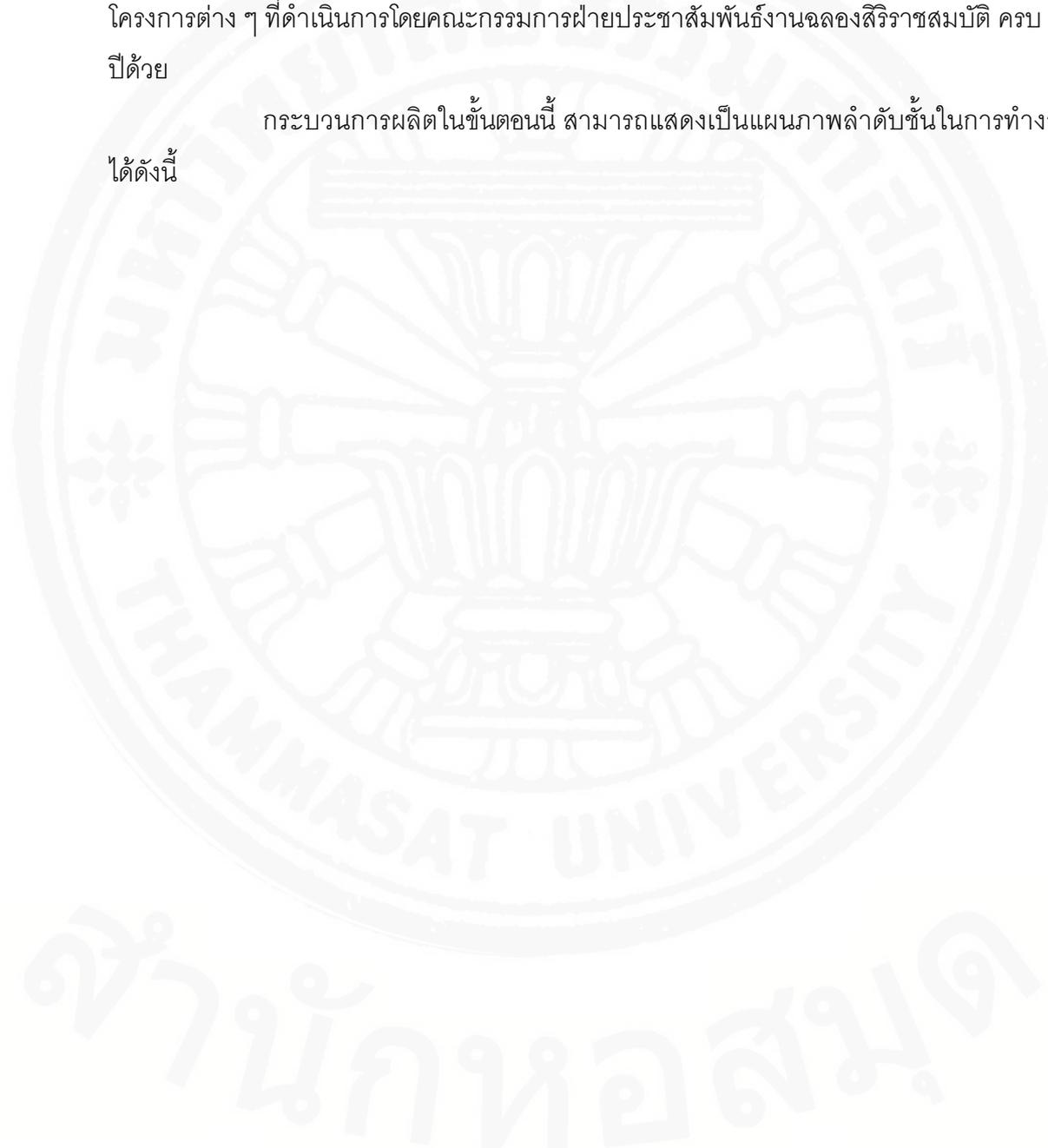
เมื่อโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ได้รับการอนุมัติ นางจันทิมา เสงยสงวน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรในสังกัดจำนวน 9 คน เพื่อดำเนินการโครงการดังกล่าวให้ลุล่วง โดยมีชื่อว่า “คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ”

คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ได้ดำเนินการโครงการเพื่อให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงมีข้อสรุปและแนวทางในการทำงาน คือ จะมอบหมายให้ “กันตนา” เป็นผู้ดำเนินการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ในทุกขั้นตอน เนื่องด้วยกันตนา มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงเพื่อมาร่วมแสดงได้ อีกทั้งเชิญ

คณะละครวิทยุต่าง ๆ เข้ามาร่วมในโครงการนี้ด้วย โดยมีคณะละครวิทยุร่วมโครงการนี้รวม 4 คณะ คือ คณะกันตนา คณะเกศทิพย์ คณะ2-1-3 และ คณะนุชและสหาย

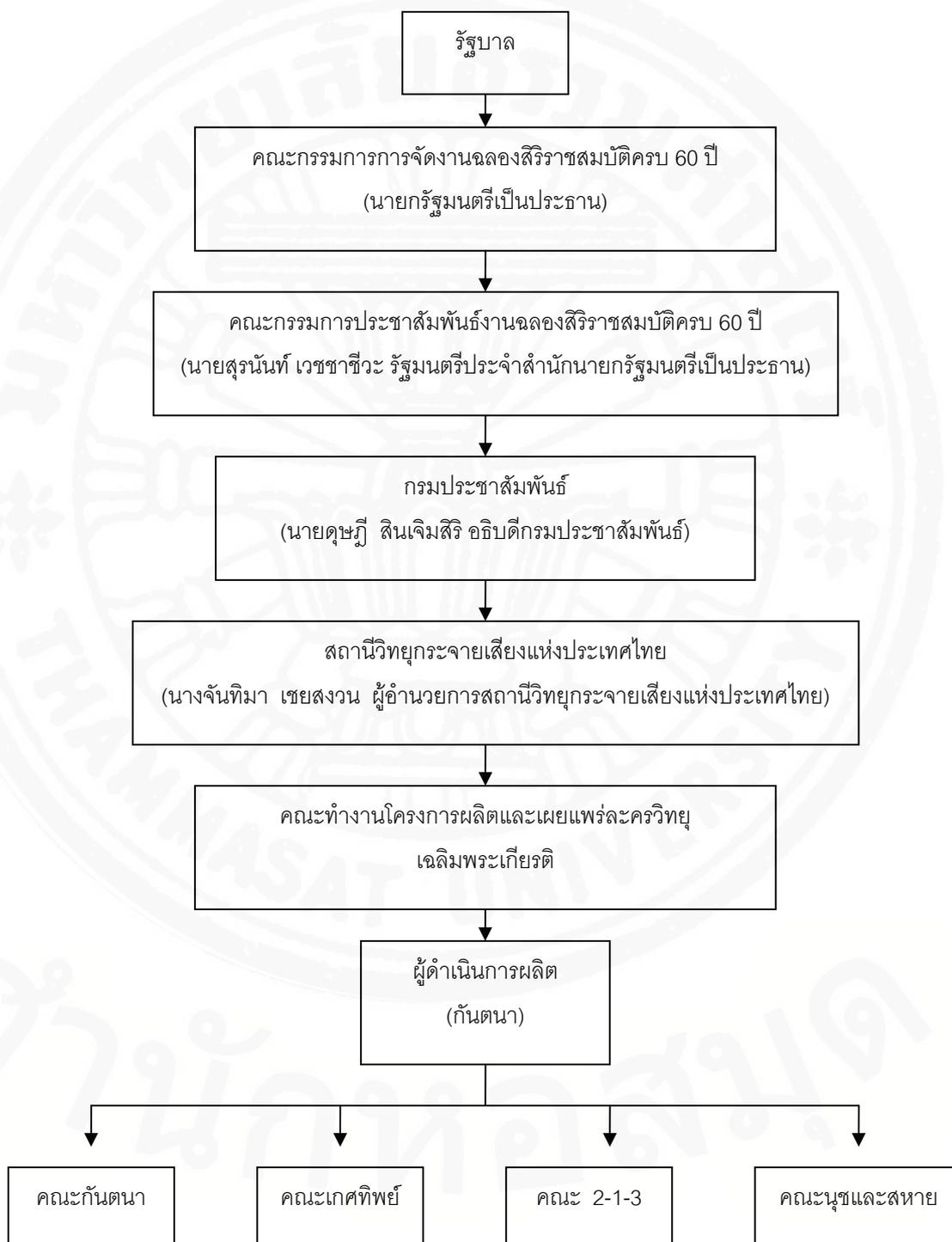
นอกจากนี้คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ได้แต่งตั้ง “คณะอนุกรรมการสารัตถะ” เพื่อทำหน้าที่พิจารณาตรวจสอบ แก้ไข และเสนอแนะ กิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปีด้วย

กระบวนการผลิตในขั้นตอนนี้ สามารถแสดงเป็นแผนภาพลำดับขั้นในการทำงาน ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5.1

แสดงลำดับขั้นในการทำงาน กระบวนการผลิตขั้นนโยบายและการวางแผน

กระบวนการการผลิตในชั้นนโยบายและการวางแผน เป็นกระบวนการผลิตที่ออกมาในรูปแบบกระบวนการผลิตในระบบราชการ มีกฎเกณฑ์ ลำดับขั้นของการสั่งงานเป็นแบบจากบนลงล่าง (Top-Down Hierarchy) กล่าวได้ว่าการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้เหมือนกับรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้างแบบพิเศษ ของหน่วยงานราชการนั่นเอง

2. กระบวนการผลิตขั้นเตรียมการผลิต

กระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ในขั้นเตรียมการผลิต เป็นกระบวนการที่รับผิดชอบโดย “กันตนา” ซึ่ง กันตนาใช้กระบวนการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ในรูปแบบกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่กันตนาทำอยู่ คือ ผู้บริหารหรือ หัวหน้าคณะละครวิทยุ คือ สมสุข กัลย์จาฤก ได้ร่วมกำหนดบุคลากรที่จะเข้ามารับผิดชอบต่องานในส่วนต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต ซึ่งประกอบด้วย

1. ชูศักดิ์ สุธีธรรม รับผิดชอบ เป็นผู้กำกับ การแสดง ควบคุมการแสดง
2. สุมาลี ชาบุญมิตล รับผิดชอบคัดเลือกนักแสดง ฝึกสอนนักแสดง
3. คม ขาวทอง รับผิดชอบ เป็นผู้เขียนบทละครวิทยุ
4. ยืนยง โอภากุล รับผิดชอบ เป็นผู้ประพันธ์เพลงนำละคร
5. วรวิมล ทัดบวรรม (ผู้วิจัย) รับผิดชอบ เป็นผู้ประสานงานการผลิตละครวิทยุชุดนี้

พร้อมกันนี้คุณสมสุข กัลย์จาฤก ได้วางแนวคิดของเรื่องเพื่อพัฒนาเป็นบทละครวิทยุ โดยมีขั้นตอนและพัฒนาการของเรื่องและบทละครวิทยุ ดังนี้

1. วางแนวคิด (concept) ของละครวิทยุเรื่องนี้ แนวคิดเรื่องนี้ คือ การใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแกน ผสมกับให้เสริมความพอเพียงด้านอารมณ์ของคน เพื่อให้เข้าถึงผู้ฟังได้ง่าย และจะเป็นละครวิทยุมากขึ้น

2. กำหนดชื่อชุดของละครวิทยุชุดนี้ ชื่อชุดละครวิทยุชุดนี้ คือ ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

3. กำหนดชื่อเรื่อง โครงสร้าง และเรื่องย่อของละครวิทยุแต่ละเรื่อง ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีการกำหนดไว้จำนวน 44 ตอน จึงเป็นเป็นละครวิทยุด้วยกัน 3 เรื่อง ความแนวคิด ประกอบด้วย

1. ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” มีแนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจ
2. ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” มีแนวคิดเกี่ยวกับ ครอบครัวและวัฒนธรรม
3. ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” มีแนวคิดเกี่ยวกับการทำงานของข้าราชการ
4. กำหนดผู้เขียนบทละครวิทยุ ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ประกอบด้วยละครวิทยุ 3 เรื่อง มีผู้เขียนบทละครวิทยุ 2 ท่าน คือจรูญพร ปรปักษ์ประลัย เขียน

ประกอบด้วยละครวิทยุ 3 เรื่อง มีผู้เขียนบทละครวิทยุ 2 ท่าน คือจรูญพร ปรปักษ์ประลัย เขียน

บทละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” และอีกท่านคือ คม ขาวทอง เขียนบทละครวิทยุ 2 เรื่อง คือ ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” และ “แสงส่องเมือง”

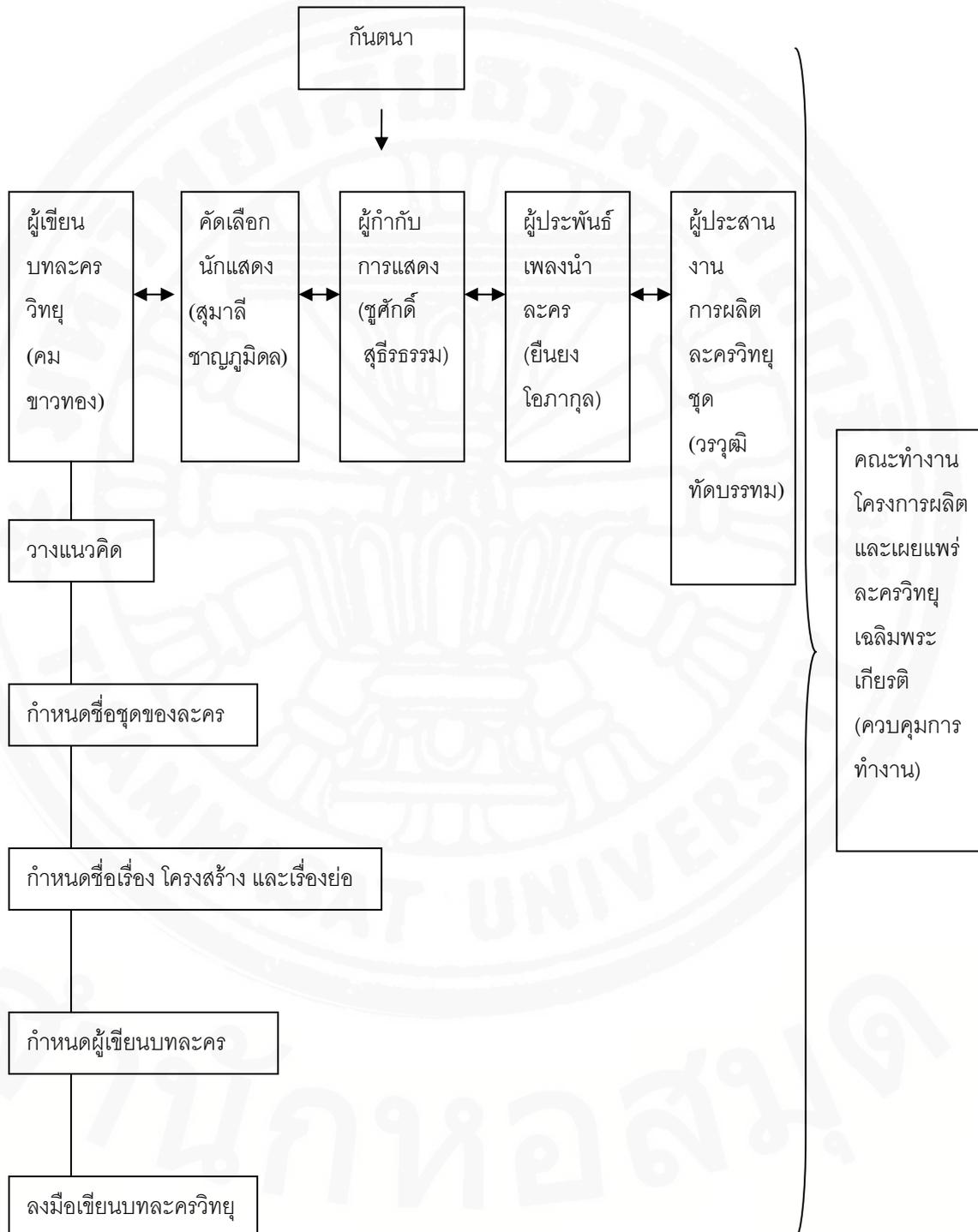
5. ลงมือเขียนบทละครวิทยุ

กระบวนการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ระหว่างขั้นตอนนี้ จะมีการติดต่อสื่อสารระหว่างของบุคลากรในแต่ละส่วน เพื่อเตรียมงานในวันบันทึกการแสดง รวมทั้งในทุกขั้นตอนก็จะมี การเสนอให้กับ คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ เพื่อนำเสนอให้ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และ คณะอนุกรรมการสภารัตถะ พิจารณา ควบคุม กำกับ และอนุมัติในทุกขั้นตอน

กระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ในขั้นเตรียมการ ผลิต สามารถเขียนแผนผังกระบวนการผลิตได้ดังนี้

ชำนาญการหอสมุด

แผนภาพที่ 5.2
แสดงกระบวนการผลิตในขั้นเตรียมการผลิต

กระบวนการการผลิตขั้นเตรียมการผลิต เป็นกระบวนการผลิตที่ออกมาในรูปแบบกระบวนการผลิตแบบองค์รวม คือมีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ของตนเอง ซึ่งการทำละครวิทยุชุดนี้ จะเป็นการผลิตแบบการผลิตละครโทรทัศน์ตามรูปแบบของ กันตนา ในกระบวนการผลิตขั้นตอนนี้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในการผลิตด้วย แต่ยังคงควบคุมจากระบบราชการตลอดทั้งขั้นตอนนี้

3. กระบวนการผลิตขั้นดำเนินการผลิต

กระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ในขั้นดำเนินการผลิต เป็นกระบวนการผลิตละครวิทยุที่ยังคงรับผิดชอบ โดย “กันตนา” อยู่ ที่ใช้รูปแบบการบันทึกการแสดงเหมือนกับการบันทึกการแสดงในการผลิตละครวิทยุทั่วไป คือบันทึกการแสดงเฉพาะเสียงการแสดงของนักแสดง และเสียงประกอบที่สามารถทำให้ห้องบันทึกการแสดงเท่านั้น แตกต่างกันที่นักแสดงที่มาร่วมแสดงละครวิทยุชุดนี้ เกิดจากการผสมผสานระหว่างนักแสดงละครวิทยุอาชีพจากคณะละครวิทยุต่าง ๆ และนักแสดงละครโทรทัศน์ที่กันตนาประสานงานมาร่วมแสดง การผลิตละครวิทยุชุดนี้ สามารถแสดงการผลิตในรูปแบบตาราง ได้ดังนี้

ชำนาญกหอสมุด

ตารางที่ 5.2

แสดงรายละเอียดกระบวนการผลิตขั้นดำเนินการผลิต

รายละเอียด	ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน”	ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก”	ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง”
ผู้เขียนบทละครวิทยุ	จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย	คม ขาวทอง	คม ขาวทอง
วันบันทึกการแสดง	20 พฤษภาคม 2549	27 พฤษภาคม 2549	12 มิถุนายน 2549
จำนวนตอนที่บันทึก	15 ตอน	15 ตอน	14 ตอน
เวลานัดหมาย	8.00 น.	8.00 น.	8.00 น.
คณะนักแสดง ละครวิทยุอาชีพ	คณะ2-1-3	คณะกันตนา คณะนุชและสหาย กรมประชาสัมพันธ์	คณะเกศทิพย์
นักแสดงนำ	ดอม เหตระกูล บุษกร พรวรรณศิริเวช	สุพจน์ จันทรเจริญ เอมี กลิ่นประทุม	อานัส ฟ้าพานิช วรัทยา นิลคูหา
นักแสดงสทบ	มิสเตอร์ดี ไพลิน จเรฤทธิ์	กนกรัตน์ เทโวชาติ (หมอนก Big Brother)	กลุ่มนักแสดงเด็กจาก ละครเรื่อง “วัยซนคน มหัศจรรย์” กลุ่มผู้เข้าแข่งขัน รายการ “Big Brother”
เวลาบันทึกการแสดง เสร็จ	21.30 น.	19.00 น.	22.00 น.

กระบวนการผลิตในขั้นตอนนี้ กันตนา เลือกใช้ ห้องบันทึกเสียงกันตนา (Kantana Sound Studio) ที่เป็นห้องบันทึกเสียงระบบดิจิตอล ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการบันทึกการแสดงละครโทรทัศน์ และ เมื่อบันทึกการแสดงเสร็จสิ้นก็ผลิตงานในรูปแบบ ของ C.D. เป็น File สำหรับคอมพิวเตอร์ โดยใช้นามสกุลของของ File คือ .WAV ระบบ SAMPINRATE 44.1 KHz 16 BIT เพื่อใช้ในการตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ

กระบวนการการผลิตขึ้นดำเนินการผลิต มีกระบวนการผลิตตามรูปแบบการผลิตละครวิทยุทั่วไป แต่เพิ่มเติมในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ทันสมัยกว่ากระบวนการผลิตละครวิทยุทั่วไป

4. กระบวนการผลิตขึ้นหลังการผลิต

กระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพ่อ” ในขั้นหลังการผลิต แบ่งรูปแบบของกระบวนการผลิตละครวิทยุ 2 รูปแบบ

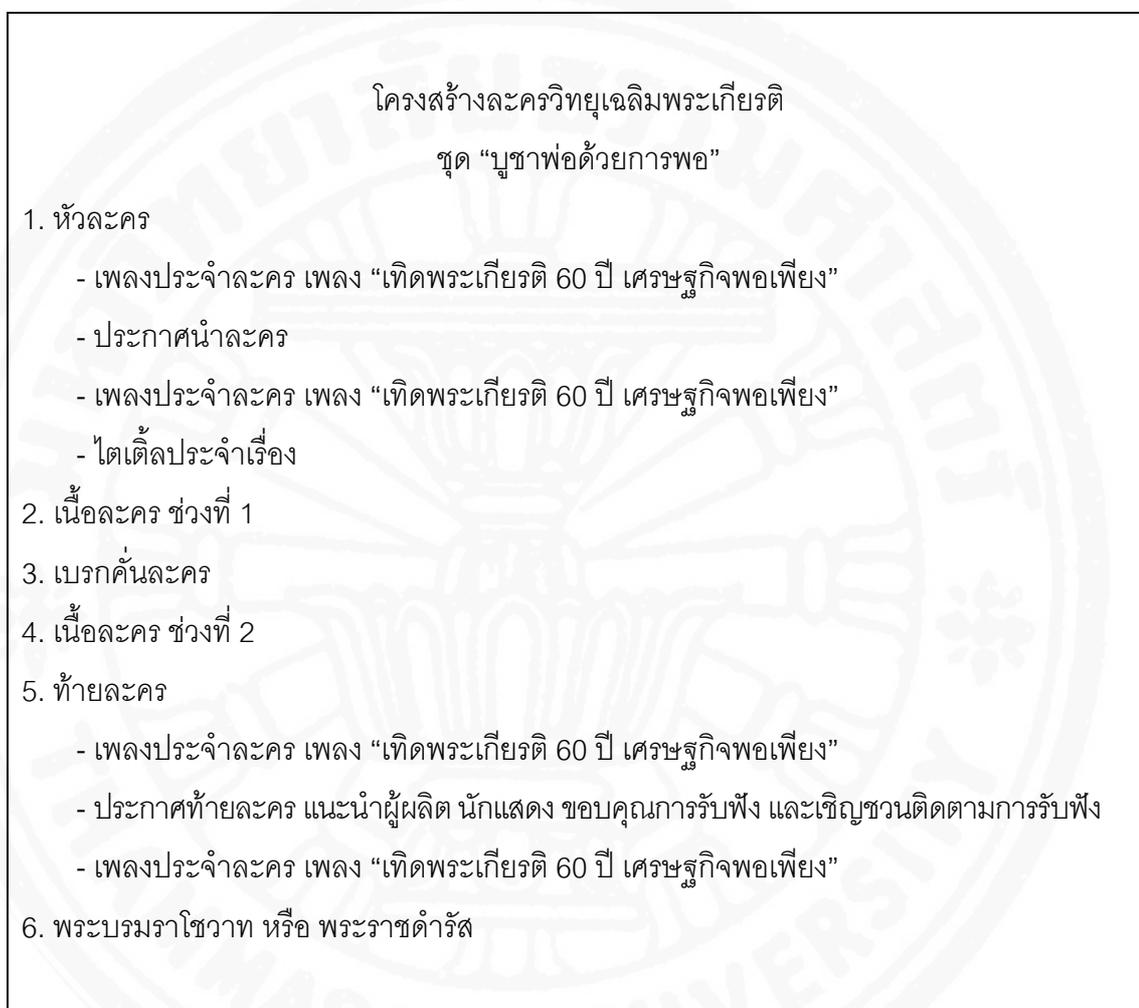
รูปแบบที่ 1 คือในกระบวนการผลิตขึ้นตอนการตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ เป็นการรับผิดชอบของ กันตนา อยู่ โดยใช้รูปแบบการผลิตงานแบบการผลิตละครโทรทัศน์ รวมทั้งมีระบบการควบคุมคุณภาพจากผู้บริหาร กล่าวคือ เมื่อผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบ คือ ภูมินทร์ เจริญพงศ์ ผลิตงานเสร็จ ก็นำเสนองานแก่อธิการบดี กัลย์จาฤก และปนัดดา ธนสถิตย์ ผู้บริหารกันตนา เพื่อตรวจสอบคุณภาพงาน แล้วทั้งสองท่านจะให้เสนอแนะ วิธีแก้ไขต่าง ๆ กลับมายังผู้ลงเสียงเพลงและดนตรีประกอบ เพื่อทำการแก้ไข สมบูรณ์ที่สุด และเมื่อแก้ไขขั้นสุดท้ายและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองท่านแล้ว ก็จะทำเป็นรูป C.D. ส่งออกอากาศ โดยส่งผ่านไปยังอรุณี แดงพันธ์ เลขานุการคณะกรรมการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ เพื่อส่งให้ผู้บริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อตรวจสอบและดำเนินการออกอากาศตามวัน และเวลาที่กำหนด

ขณะเดียวกันคณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ก็ได้กำหนดโครงสร้างของละครวิทยุชุดนี้ในแต่ละตอนเพื่อให้ กันตนา และ ผู้ลงเพลงและดนตรีประกอบปฏิบัติเพื่อเป็นแบบอย่างเดียวกันทุกตอน โครงสร้างของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ คือ

ชำนาญกานท์หอสมุด

แผนภาพที่ 5.3

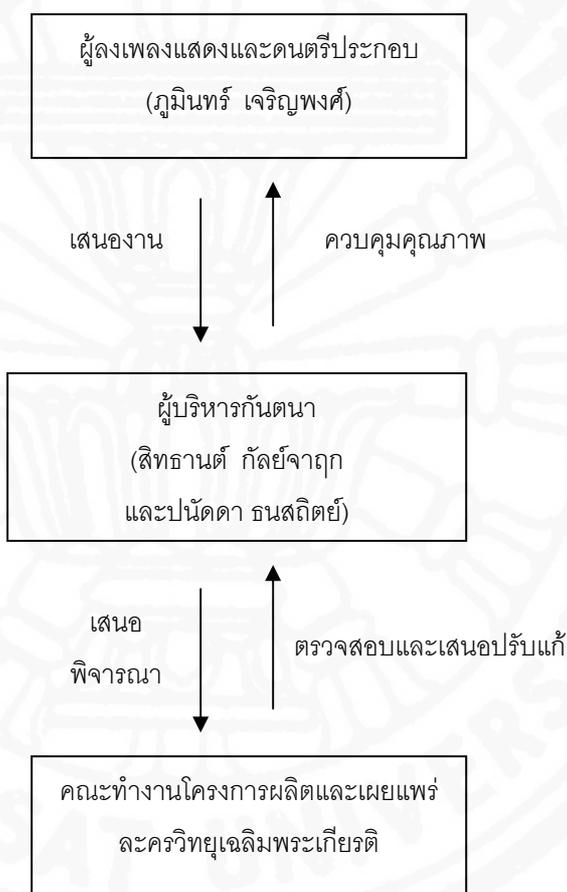
แสดงโครงสร้างละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

กระบวนการผลิตขั้นตอนการตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ สามารถเขียนเป็นขั้นตอนการผลิตได้ดังนี้ คือ

แผนภาพที่ 5.4

แสดงกระบวนการผลิตขั้นตอนการตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ

รูปแบบที่ 2 คือในกระบวนการผลิตขั้นตอนการออกอากาศ และเผยแพร่ รูปแบบกระบวนการผลิตในขั้นตอนนี้ คือ ใช้ระบบการทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ การออกอากาศถูกกำหนดด้วยระบบแม่ข่ายจาก สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย F.M. 92.5 MHz ทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 13.30 – 14.00 น. ตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2549 โดย ออกอากาศพร้อมกันทั่วประเทศ ด้านเรื่องการเผยแพร่ ก็เป็นขั้นตอนการผลิตของคณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ โดยทำสำเนาในรูปแบบแพคเกจให้กับสถานีวิทยุทั่วไป ทั่วประเทศ

กระบวนการการผลิตขั้นหลังการผลิตของกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” การตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ มีรูปแบบเป็นการผลิตงานละครโทรทัศน์ และมีการควบคุมคุณภาพการผลิตจากผู้บริหารองค์กร และมีการควบคุมจากระบบราชการด้วย ขณะที่การออกอากาศและการเผยแพร่ มีรูปแบบการผลิตตามสายงานของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ คือสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

กระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ทั้ง 4 ขั้นตอนสามารถสรุปรูปแบบการผลิตในแต่ละขั้นตอน ได้ดังนี้

ตารางที่ 5.3

แสดงสรุปกระบวนการผลิตและรูปแบบการผลิต

กระบวนการผลิต	รูปแบบการผลิต
กระบวนการผลิตขั้นนโยบายและการวางแผน	รูปแบบการผลิตระบบราชการ มีลำดับขั้นของการทำงานเป็นแบบจากบนลงล่าง เหมือนกับรูปแบบการจัดซื้อจัดจ้างแบบพิเศษ ของหน่วยงานราชการ
กระบวนการผลิตขั้นเตรียมการผลิต	รูปแบบการผลิตแบบองค์กรเอกชน มีการแบ่งงานกันทำตามหน้าที่ตามการผลิตละครโทรทัศน์ตามของกันตนา มีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในการผลิต แต่ถูกควบคุมจากระบบราชการ
กระบวนการผลิตขั้นดำเนินการผลิต	รูปแบบการผลิตเหมือนการผลิตละครวิทยุทั่วไป แต่เพิ่มเติมในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ทันสมัย
กระบวนการผลิตขั้นหลังการผลิต - การตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ - การออกอากาศ การเผยแพร่	รูปแบบการผลิตแบบการผลิตละครโทรทัศน์ มีการควบคุมคุณภาพการผลิตจากผู้บริหารองค์กร และมีการควบคุมจากระบบราชการด้วย รูปแบบการผลิตแบบตามสายงานของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ คือสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

ปัญหาและอุปสรรคในการผลิต

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคในการผลิต ได้ 2 ประเภท คือ ปัญหาและอุปสรรคระดับตัวบุคคล และปัญหาและอุปสรรคระดับกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรคระดับตัวบุคคล ก็แบ่งได้ 2 ประเภท

1. ปัญหาและอุปสรรคภายในบุคคล ปัญหาและอุปสรรคนี้คือ ความรู้สึกไม่ยอมรับนักแสดงละครโทรทัศน์ ของนักแสดงละครวิทยุอาชีพบางท่าน บางคน ทำให้แนวคิดที่จะรวมนักแสดงละครวิทยุอาชีพทุกคนมาร่วมแสดงละครวิทยุชุดนี้จึงไม่สำเร็จ

2. ปัญหาและอุปสรรคการทำงานของบุคคล ปัญหาและอุปสรรคนี้คือ ระดับความสามารถในการแสดงละครวิทยุ ของนักแสดงละครโทรทัศน์ที่มาร่วมแสดง นักแสดงละครโทรทัศน์ มาแสดงโดยไม่เห็นบท หรือทำการซักซ้อมก่อนเลย ถือว่าเป็นครั้งแรกกันทุกคน ทำให้เกิดความล่าช้าในการบันทึกการแสดง อีกทั้งเรื่องคิวของนักแสดงซึ่งบางครั้งทำให้ต้องบันทึกการแสดงแบบเจาะ ปัญหาเหล่านี้ของนักแสดง อาจทำให้อรรถรสและคุณภาพของละครวิทยุชุดนี้อาจลดลงไปด้วย

ปัญหาและอุปสรรคระดับกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรคนี้ คือ “ความเกรงใจ” ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิต ปัญหานี้เกิดจากทุกคนให้เกียรติกันและกัน จึงไม่มีใครกล้าตัดสินใจในเรื่องคุณภาพของงาน ในขณะที่ทำการบันทึกการแสดงไม่มีใครกล้าตำหนิติเตียน นักแสดงละครวิทยุอาชีพ ก็ไม่กล้าตำหนินักแสดงโทรทัศน์มากนัก เพราะคิดว่าเป็นดาราดัง หัวหน้าคณะที่มาดูการบันทึกการแสดงก็ไม่กล้าแสดงออกถึงความไม่พอใจกับคุณภาพงาน ด้วยเหตุผลไม่ใช่เจ้าของบ้าน ไม่ใช่เจ้าของงาน เกรงใจกัน และปัญหาและอุปสรรคระดับกลุ่มอีกประการหนึ่งคือ ความไม่สอดคล้องทางความคิดระหว่างผู้ผลิตระดับนโยบาย กับผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ ซึ่งบางครั้งความต้องการของผู้ผลิตระดับนโยบาย ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงผลด้วยปัจจัยต่าง ๆ ตามกระบวนการผลิต

การประเมินตนเองของผู้ผลิต

การประเมินตนเองของผู้ผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” สามารถสรุปผลได้ดังนี้

การประเมินตนเองของผู้ผลิตระดับนโยบาย พบว่ามีความพึงพอใจในระดับดี และภาคภูมิใจที่เป็นผู้นำข้อมูล ความรู้ และความบันเทิง ไปยังประชาชนได้ ตามบทบาทหน้าที่ของผู้ผลิตสื่อภาครัฐที่มีต่อประชาชน

การประเมินตนเองของผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ ที่เป็นหัวหน้าคณะละครวิทยุ พบว่าการประเมินมีความพอใจอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดีโดยในรูปคะแนนคือ 70 คะแนน จาก 100 คะแนน ด้วยความมีประสบการณ์ในการทำงานละครวิทยุมานานทำให้ทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการผลิตโดยข้อบกพร่องสาเหตุใหญ่เกิดจากการแสดงของนักแสดงละครโทรทัศน์

การประเมินตนเองของผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิต ยกเว้นนักแสดงละครวิทยุ พบว่า การประเมินมีความพอใจในเกณฑ์ดีถึงดีมาก โดยในรูปคะแนนคือ 80 – 90 คะแนนจาก 100 คะแนน การประเมินที่ได้ในเกณฑ์ดีนี้ เกิดจากความภาคภูมิใจในการผลิตงานของตนเอง

การประเมินตนเองของผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ ที่เป็นนักแสดงละครวิทยุอาชีพ พบว่าการประเมินมีความพอใจในเกณฑ์ค่อนข้างดีโดยในรูปคะแนนคือ 70 คะแนน จาก 100 คะแนน ข้อบกพร่องมกการผลิตคือความสามารถในการแสดงของนักแสดงละครโทรทัศน์ แต่ยอมรับได้ว่าเป็นการทำงานละครวิทยุเป็นครั้งแรกของนักแสดงละครโทรทัศน์เหล่านี้

การประเมินตนเองของผู้ผลิตระดับปฏิบัติการ ที่เป็นนักแสดงละครโทรทัศน์ พบว่า มีความพึงพอใจในการผลิตงานของตนเอง ต่ำกว่ากลุ่มอื่น ๆ โดยรูปคะแนนเพียง 40 – 60 คะแนน จากร้อยคะแนนเท่านั้น ด้วยการยอมรับว่าตนเองยังมีความสามารถในการแสดงละครวิทยุไม่เต็มที่เท่าที่ควร

การประเมินตนเองของผู้ผลิต ในภาพรวม พบว่า ผู้ผลิตทุกฝ่าย มีความพึงพอใจในการผลิตในเกณฑ์ดี ยกเว้น เพียงนักแสดงละครโทรทัศน์เท่านั้นที่ไม่พึงพอใจในการผลิตของตนเอง

ผลการศึกษาส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” กับการนำมาใช้ในงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ว่า ละครวิทยุทั้ง 3 เรื่อง คือ เรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน”, “บุญที่ปลูก” และ “แสงส่องเมือง” มีเนื้อหาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ทุกเรื่อง ทั้งเป็นการเสนอเนื้อหาที่พูดถึงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง โดยเนื้อหามีการนำเสนอถึงประเด็นหลักของแนวเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย “พอประมาณ” “ความมีเหตุผล” “การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” และเนื้อหาทางอ้อมที่แตกต่างกันไปในละครวิทยุแต่ละเรื่อง คือ

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” เน้นเรื่องธุรกิจ คือการทำธุรกิจอย่างพอประมาณ ด้วยความสุจริต

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” เน้นเรื่องชีวิตครอบครัว คือการปลูกฝัง อบรมเลี้ยงดูบุตร ที่ถูกต้อง การให้ความรู้ และการศึกษาแก่นุตรตน

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” เน้นเรื่องชีวิตข้าราชการ โดยเฉพาะข้าราชการครู ซึ่งคือ การทำหน้าที่ครูของตนเองรวมถึงวิธีการทำงานที่ถูกต้อง ตามอำนาจ ตำแหน่งหน้าที่ของตนในทาง ที่ถูกต้องด้วย

เนื้อหาของละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ตามบทบาทวิทยุกระจายเสียง เพื่อการพัฒนา สามารถจะเป็นเนื้อหาเพื่อการพัฒนา คือ

1. เนื้อหาด้านคุณธรรม

ละครวิทยุทั้ง 3 เรื่อง จะเป็นการนำเสนอเนื้อหาเชิงเปรียบเทียบ ของแนวคิด 2 ขั้ว คือ ขั้วของความดี ความพอเพียง กับขั้วของความไม่ดี ความฟุ้งเฟ้อ แต่ผลสุดท้ายผู้ที่เลือกแนวคิด ของขั้วความดีก็จะมีชีวิตที่ดีขึ้นทั้งสิ้น ส่วนขั้วของความไม่ดีก็ได้รับบทลงโทษตามการกระทำที่ก่อไว้

โดยสามารถเนื้อหาด้านคุณธรรมของละครวิทยุแต่ละเรื่อง คือ

ละครวิทยุเรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” มีเนื้อหาเรื่องความสามัคคีในครอบครัว การ ใช้เงินอย่างประหยัด การควบคุมอารมณ์ การพนัน การทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

ละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” มีเนื้อหาเรื่อง วิธีการเลี้ยงดูบุตร การควบคุมอารมณ์ การพนัน การมีน้ำใจ การช่วยเหลือ ความกตัญญู โดยเฉพาะวิธีการใช้ชีวิตของวัยรุ่นในปัจจุบัน

ละครวิทยุเรื่อง “แสงส่องเมือง” มีเนื้อหาเรื่อง การทำหน้าที่ของตนเอง โทษของบุหรี จริยธรรม ความเกรงกลัวต่อบาป สื่อกับเด็ก

2. เนื้อหาโดยการนำกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื้อหาในละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ได้มีการนำกระแส พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาละครวิทยุเพื่อเป็นแนวทาง ดำเนินชีวิตเพื่อการพัฒนา และเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย

ผลการศึกษาส่วนที่ 3 ด้าน การเปรียบเทียบกระบวนการผลิตระหว่างละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” สามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 5.4

แสดงการเปรียบเทียบกระบวนการผลิตละครวิทยุ

กระบวนการผลิต	ละครวิทยุทั่วไป	ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”
วัตถุประสงค์	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อความบันเทิงเชิงพาณิชย์ - เพื่อสนับสนุนสินค้าที่เป็นผู้สนับสนุน - เพื่อให้นักแสดงและเจ้าหน้าที่มีงานทำต่อเนื่อง - เพื่ออนุรักษ์ศิลปะการแสดงแขนงนี้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี - เพื่อฟื้นฟูและยกระดับมาตรฐานละครวิทยุไทย - เพื่อให้ความบันเทิงที่มีความรู้ หรือ เอดูเทนเมนต์ (Edutainment)
แนวละครวิทยุ	- ละครวิทยุแนวชีวิตประจำวันในรูปแบบต่างๆ	- แนวสร้างสรรค์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
นายทุน	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าของคณะละครวิทยุ - บริษัทสินค้าที่ให้การสนับสนุนรายการละคร - หน่วยงานที่จ้างให้ผลิต 	- คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐบาล
บทละครวิทยุ	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดหรือเลือกโดยหัวหน้าคณะละครวิทยุ - มีทั้งมาจากเรื่องการแต่งเอง / ชื่อลิขสิทธิ์บทประพันธ์ / ผู้อุปถัมภ์รายการเป็นผู้กำหนด -- ตามการคาดคะเนจากความนิยมของผู้ฟังเป็นหลัก 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดเนื้อหา คือ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง -ผู้ดำเนินการผลิตคือ กันตนา มีอิสระในการสร้างสรรค์บทละครวิทยุ แต่ - ต้องนำเสนอผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ก่อน
นักแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นนักแสดงละครวิทยุอาชีพ มีประสบการณ์ในการแสดงมาเป็นเวลานาน - เป็นสมาชิกของคณะละครวิทยุ 	- มีการผสมผสานนักแสดงด้วยกัน 2 ส่วนคือนักแสดงละครวิทยุอาชีพ ที่มาจากคณะละครวิทยุต่างๆ และอีกส่วนหนึ่งเป็นนักแสดงจากละคร

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

กระบวนการผลิต	ละครวิทยุทั่วไป	ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ”
	<p>แต่ละคณะเท่านั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักแสดงของละครวิทยุสามารถแสดงได้ทุกบทบาท ทุกอายุ - การวางตัวละครในการแสดงจะใช้ความสามารถในการแสดงเป็นหลัก 	<p>โทรทัศน์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวางตัวละครจะให้นักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบันรับบทที่สำคัญ เช่น พระเอก นางเอก เป็นหลัก ส่วนนักแสดงละครวิทยุอาชีพ ก็จะได้รับบทรองลงไป ถึงแม้นักแสดงคนนั้นจะเป็น พระเอก นางเอก ของคณะละครวิทยุก็ตาม - การวางตัวคือใช้หลักความจริง ตัวละคร
งบประมาณการผลิต	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่ได้รับการเปิดเผยจากหัวหน้าคณะละคร แต่ต้นทุนในการผลิตไม่สูงมากนัก - ที่มางบประมาณและค่าใช้จ่ายในการผลิตละครวิทยุ ส่วนใหญ่มาจากผู้อุปถัมภ์รายการ 	<ul style="list-style-type: none"> - การผลิตเป็นละครวิทยุ ตอนละ 30,000 บาท - ที่มาของงบประมาณดังกล่าว ได้มาจาก คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี โดยไม่มีรายได้จากผู้อุปถัมภ์รายการ
ค่าจ้างนักแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าจ้างนักแสดงของละครวิทยุทั่วไป ปัจจุบันมี 2 รูปแบบ คือ จ่ายแบบรายตอนแสดง โดยจ้างค่าจ้างตอนละ 50 – 100 บาท และอีกรูปแบบหนึ่งคือ เหม่าจ่ายรายเดือนให้นักแสดง โดยมีค่าจ้างที่เดือนละ 2,000 – 4,000 บาท 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าจ้างนักแสดงของนักแสดงที่มาร่วมแสดงละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” จะใช้รูปแบบเหม่าจ่ายต่อวันที่มาร่วมบันทึกการแสดง

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

กระบวนการผลิต	ละครวิทยุทั่วไป	ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”
การบันทึกการแสดง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดวันบันทึกการแสดงที่แน่นอน - บันทึกการแสดงครั้งละ 20 – 40 ตอน (แบบ 30 นาที) - การบันทึกการแสดงจะบันทึกเฉพาะเสียงนักแสดงและเสียงประกอบที่ทำในห้องบันทึกไว้เท่านั้น - ไม่มีการบันทึกการแสดงแบบเจาะ - ใช้ระบบ cassette – tape , C.D. ในการบันทึกการแสดง 	<ul style="list-style-type: none"> - นัดหมายตามความพร้อมของทุกฝ่าย โดยไม่กำหนดตายตัวแน่นอน - บันทึกการแสดงวันละหนึ่งเรื่อง จำนวน 14 – 15 ตอน - การบันทึกการแสดงจะบันทึกการแสดงเฉพาะเสียงนักแสดงและเสียงประกอบที่ทำในห้องบันทึกไว้เท่านั้น - บางครั้งมีการบันทึกการแสดงแบบเจาะ - ใช้ระบบดิจิตอล แล้วแปลงเป็นรูปแบบ C.D. เป็น File สำหรับคอมพิวเตอร์ โดยใช้นามสกุลของ File คือ .WAV ระบบ SAMPINRATE 44.1 KHz 16 BIT
เพลงนำละคร	<ul style="list-style-type: none"> - โดยทั่วไปละครวิทยุจะไม่มีเพลงนำละครเฉพาะเรื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเพลง “เทิดพระเกียรติ 60 ปี เศรษฐกิจพอเพียง” ประพันธ์โดย คุณยืนยง โอภากุล หรือ แอ๊ด คาราบาว
การลงเพลงและดนตรีประกอบ	<ul style="list-style-type: none"> - การลงเพลงและดนตรีประกอบจะทำหลังการบันทึกการแสดงแล้ว - มีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่ใช้ในการลงเพลงและดนตรีประกอบเป็นของตนเอง และทำเป็น 	<ul style="list-style-type: none"> - การลงเพลงและดนตรีประกอบนำเสนอลักษณะคล้ายคลึงกับละครโทรทัศน์ - เจ้าหน้าที่คือเจ้าหน้าที่ลงเพลงละครโทรทัศน์ - แหล่งที่มาของเสียงต่าง ๆ ก็จะเป็นแผ่น Sound effect และเพลงจาก

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

กระบวนการผลิต	ละครวิทยุทั่วไป	ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”
	<p>ประจำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แหล่งที่มาของเสียงก็จะเป็นจากแผ่น Sound effect และ เพลงต่าง ๆ รวมถึงบางครั้งเจ้าหน้าที่ลงเพลงและดนตรีประกอบก็จะผลิตเสียงบางเสียงด้วยตัวเอง 	<p>ภาพยนตร์ที่ได้รับลิขสิทธิ์ รวมถึง เพลงและดนตรีจากการแต่งขึ้นมาใหม่เพื่อใช้สำหรับละครโทรทัศน์</p>
การออกอากาศ	<ul style="list-style-type: none"> - การออกอากาศในเขตกรุงเทพมหานคร จะออกอากาศเฉพาะระบบ เอ.เอ็ม.เท่านั้น แต่ในต่างจังหวัดออกอากาศทั้งระบบ เอ.เอ็ม และ เอฟ.เอ็ม. - ความยาวของละครวิทยุในการออกอากาศส่วนใหญ่ คือ 30-60 นาที โดย ออกอากาศแต่ละเรื่องแต่ละสถานีไม่พร้อมกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การออกอากาศมี แม่ข่าย คือ ระบบ เอฟ.เอ็ม. คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงประเทศไทย F.M. 92.5 MHz - ออกอากาศพร้อมกันทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ถึง วันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2549
การเผยแพร่	<ul style="list-style-type: none"> - ทำสำเนาละครวิทยุ แล้วจัดส่งไปสถานีวิทยุต่าง ๆ ทั่วประเทศที่คณะละครวิทยุ เข้าเวลาไว้ โดยเปลี่ยนแปลงหัว และทำยละคร รวมถึงเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้อุปถัมภ์ในแต่ละสถานี - เพิ่มช่องทางในการเผยแพร่โดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเช่นละครวิทยุคณะเกศทิพย์ สามารถรับฟังได้ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำสำเนาละครวิทยุในรูปแบบแพคเกจที่สมพระเกียรติ แล้วมอบให้กับสถานีวิทยุเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อนำไปออกอากาศและเผยแพร่

การเปรียบเทียบกระบวนการผลิตระหว่างละครวิทยุทั่วไปกับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” พบว่าทุกขั้นตอนในกระบวนการผลิตมีความแตกต่างกันเกือบทั้งสิ้น ทั้งทางด้านวัตถุประสงค์ แนวละคร นายทุน บทละครวิทยุ นักแสดง งบประมาณ ค่าจ้างนักแสดง การออกอากาศ และการเผยแพร่ มีเพียงขั้นตอนการบันทึกการแสดง เท่านั้นที่มีลักษณะเหมือนกัน คือ ทั้งละครวิทยุทั่วไป และ ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” จะทำการบันทึกการแสดง เฉพาะเสียงการแสดงของนักแสดงและเสียงประกอบที่ทำในห้องบันทึกไว้เท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนและองค์ประกอบในกระบวนการผลิตละครวิทยุทั่วไป กับผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ก็สามารถสรุปได้ว่ากระบวนการผลิตละครวิทยุทั่วไป มีความแตกต่างกับกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” อย่างมาก

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มีความสอดคล้องกับกับแนวคิดและทฤษฎีบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนของ Harold D. Lasswell ที่รวบรวมภารกิจของสื่อมวลชนทั้งหมดที่มีต่อสังคมไว้ 3 ประการ คือ ภารกิจในการเฝ้าสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางสังคม (Surveillance of the environment) ภารกิจในการสร้างความสัมพันธ์และประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคม (Correlation of the parts of society) และภารกิจในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมไปสู่คนรุ่นต่อไป (Transmission of the social heritage from generation to the next) กล่าวคือ

ภารกิจในการเฝ้าสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางสังคม การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ ผลิตขึ้นเพื่อเป็นส่วนนการงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และออกอากาศในช่วงเวลาการจัดงานฉลอง สะท้อนให้เห็นถึงละครวิทยุวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ ทำหน้าที่รายการเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงเวลานั้น

ภารกิจในการสร้างความสัมพันธ์และประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคม ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ นับว่าเป็นประเด็นสำคัญของการแสดงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน กล่าวคือ เมื่อพิจารณารากฐานของการสร้างความสัมพันธ์และประสานส่วนต่าง ๆ แล้ว คือ การมีศูนย์รวมน้ำใจ นั่นคือองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ ทำให้ทุกคน มีความเต็มใจและเป็นเกียรติ ที่จะมาร่วมกันผลิตงาน ทำให้งานชิ้นนี้แสดงออกถึงความเป็นชาติ (Nationness) และความเป็นหนึ่งเดียว (Solidarity)

ส่งเสริมความจงรักภักดีต่อความสามัคคีกันของทุกคนในสังคม แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพราะเมื่อพิจารณาแนวคิดที่เป็นที่มาของภารกิจนี้ การที่คนในสังคม ต่างสถานที่ (Space) กัน แต่ก็สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์เข้าหากันได้ โดยมีสิ่งยึดเหนี่ยวเดียวกัน ในโอกาสนี้คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั่นเอง

นอกจากนี้ในมุมมองของผู้ผลิตละครวิทยุนี้ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในวงวิชาชีพละครวิทยุของไทย โดยการนำนักแสดงละครวิทยุอาชีพจากหลากหลายคณะมาร่วมกันแสดงละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ ถึงแม้จะเป็นนักแสดงคนละคณะ ก็สามารถรวมตัวแสดงละครวิทยุได้ อีกทั้งมีการผสมผสานการแสดงของนักแสดงละครวิทยุอาชีพ กับนักแสดงละครโทรทัศน์ เป็นการผสมผสานให้วงการศิลปะการแสดงได้รู้จักกันมากขึ้น อีกทั้งก็ส่งผลถึงผู้ฟังด้วย คือเป็นการขยายกลุ่มแฟน ทำให้กลุ่มแฟนของนักแสดงละครโทรทัศน์ที่เป็นเด็กรุ่นใหม่รู้จักละครวิทยุมากขึ้น

ในด้านภารกิจในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมไปสู่คนรุ่นต่อไป การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ คือการบันทึกกิจกรรมหนึ่งเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติในวโรกาสอันสำคัญของประเทศ คือ การครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้สื่อมวลชนเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้น ในที่นี้คืองานละครวิทยุ รวมทั้งการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ถือได้ว่าเป็นการบันทึกแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้ฟังสามารถนำไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตได้ ออกมาในรูปแบบละครวิทยุ ที่มีการออกอากาศทั่วประเทศ และมีการผลิตเป็น C.D. สำเนาละครวิทยุ และส่งเผยแพร่ไปยังเครือข่ายวิทยุต่าง ๆ ด้วย เมื่อผ่านช่วงเวลาใดไปก็ตาม ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ก็สามารถนำมาเปิดออกอากาศ หรือฟังได้ในโอกาสต่อ ๆ ไป

นอกจากนี้ภารกิจอีกในด้านนี้ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า มีความน่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การรวมตัวของนักแสดงละครวิทยุอาชีพ ที่ถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ในการแสดงและผลิตละครวิทยุ ให้กับคนรุ่นใหม่ ซึ่งทำให้ละครวิทยุไม่สูญหายไป

เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมตามบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชน ตามแนวคิดของ Charles Wright ที่กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนในแง่ที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวภายในสังคม เมื่อสื่อมวลชนมักถูกคาดหวังว่า เป็นตัวปกป้องผลประโยชน์และให้การสนับสนุนค่านิยมหลักบางประการ รวมทั้งรูปแบบของพฤติกรรมบางอย่าง สำหรับกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ สอดคล้องตามบทบาทหลายบทบาทตามแนวคิดนี้ คือ

การผลักดันให้เกิดความเคลื่อนไหวทางสังคม (Mobilization) โดยการใช้อำนาจของสื่อมวลชนในการสร้างเสริมและผลักดันแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยังใหม่ ให้เป็นที่เข้าใจของประชาชนมากที่สุด ด้วยสื่อวิทยุกระจายเสียงมีความโดดเด่นที่ความสามารถเข้าถึงประชาชน

ได้มากที่สุด โดยไม่จำกัด เพศ อายุ วัย การศึกษา และสถานที่ โดยผ่านรูปแบบละครวิทยุ ที่ให้ความบันเทิงเริงรมย์ (Entertainment) ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเป็นวิธีพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อลดความตึงเครียดได้

การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ผู้ผลิตจึงเป็นทำหน้าที่ของสื่อมวลชนตามแนวคิด ทฤษฎี บทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนอย่างแท้จริง

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” คือกิจกรรมหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์หลัก คือการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสครองสิริราชสมบัติ 60 ปี ดังนั้นละครวิทยุชุดนี้ จึงเปรียบเสมือนเครื่องมือหรือวิธีการหนึ่ง ที่ทำให้เป้าหมายที่วางไว้ คือการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จากวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์หลักนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบการผลิตละครวิทยุชุดนี้ที่เกิดขึ้น สะท้อนจากแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตของผู้ผลิตระดับนโยบาย กล่าวคือ เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปีและการปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนประชาสัมพันธ์การจัดงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของรัฐบาล ดังนั้นเมื่อต้องการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และประชาสัมพันธ์งาน พร้อมกันไปด้วย แนวทางเริ่มต้นคือ หาแนวคิดหลักที่เป็นตัวแทนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาทำการประชาสัมพันธ์ นั่นคือ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอดเป็นระยะเวลา 25 ปี เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นปัญหาและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

หนึ่งในสังคมไทยช่วงเวลาก่อร่างการจัดงานดังกล่าวมีการกล่าวถึงแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้เกิดแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตข้อต่าง ๆ ตามมา คือ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น และเนื่องด้วยผู้ผลิตระดับนโยบายคือผู้ดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงของรัฐ คือสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จึงเลือกใช้ สื่อวิทยุกระจายเสียงในการสนับสนุนแนวคิดเจตนารมณ์ข้อนี้ ต้องยอมรับว่า แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังเป็นเรื่องใหม่ และอาจจะเป็นเรื่องที่เข้าใจอย่างถูกต้องยาก การนำเสนอก็ควรเลือกประเภทของรายการ ที่สามารถเข้าถึงประชาชน และต้องเป็นประเภทที่ผู้ฟังอยากติดตามรับฟังตลอดเวลา ในแนวความคิดนี้มีรายการประเภทหนึ่ง ซึ่งเดิมเป็นรายการที่เป็นที่นิยม ของผู้ฟังทั่วทุกจังหวัด แต่ในปัจจุบันหาฟังได้ยากมาก นั่นคือละครวิทยุ

การนำเสนอเนื้อหาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาให้ควมรู้ ความเข้าใจ โดยผ่านรายการประเภทละครวิทยุ ที่เป็นสื่อรูปแบบหนึ่งเพื่อความบันเทิง เป็นการสอดคล้องกับแนวคิด เอดูเทนเมนต์ (Edutainment) นั้นเอง

แนวคิดเรื่องเอดูเทนเมนต์ (Edutainment) เป็น “เครื่องมือ” ที่จะเชื่อมสาระความรู้ และความบันเทิงให้มาพบกันได้ เป็นการผนวกพลัง “ความรู้” และ “ความบันเทิง” เข้าด้วยกันนั่นเอง ซึ่งถือเป็นกุศโลบายที่ดี

ดังนั้นเมื่อนำแนวคิด ทั้ง 3 ประการขั้นต้น ก็รวม เป็น ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ที่มีเนื้อหาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นั้นเอง

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าวงการวิชาชีพละครวิทยุของไทย อยู่ในขั้นซบเซา จำนวนผู้ผลิตละครวิทยุ ลดน้อยถอยลงเหลือเพียงไม่กี่คณะเท่านั้นที่ยังผลิตละครวิทยุอยู่ ซึ่งเหตุนี้ การวางแนวคิดเจตนารมณ์ในการผลิต จึงมีอีกหนึ่งประการ คือ เพื่อฟื้นฟูและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพละครวิทยุไทย คำถามต่อมาคือ แล้วจะเพื่อฟื้นฟูและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพละครวิทยุได้อย่างไรตามแนวคิดเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้ ถ้ามีการผลิตละครวิทยุเหมือนละครวิทยุทั่วไปผลที่ได้คงไม่ต่างอะไรกับภาวะการณ์ของละครวิทยุไทยที่เป็นอยู่ ดังนั้นต้องใช้กระบวนการผลิตละครวิทยุที่แตกต่างในการผลิตละครวิทยุทั่วไปนั่นเอง

แนวคิด เจตนารมณ์ เรื่อง การฟื้นฟูละครวิทยุ ก็ใช้กลยุทธ์การรวบรวมนักแสดงละครวิทยุที่มีจากทุกคณะให้มาแสดงร่วมกัน โดยใช้การความเป็นละครเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นตัวยุทธ เพราะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือศูนย์รวมจิตใจ ของคนไทยทุกวิชาชีพนั่นเอง

แนวคิด เจตนารมณ์ เรื่อง ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพละครวิทยุไทย ก็ใช้กลยุทธ์ที่ต้องลบทัศนคติว่าละครวิทยุเป็นเรื่องล้าสมัย เป็นของคนสมัยเก่า ไปให้ได้ เริ่มต้นจากเปลี่ยนระบบการออกอากาศ จากที่ละครวิทยุมีการออกอากาศเฉพาะ ระบบ เอ.เอ็ม. มาเป็น ออกอากาศในระบบ เอฟ.เอ็ม.และออกอากาศพร้อมกันทั่วประเทศ ซึ่งต้องนับว่าเป็นความแปลกใหม่และทันสมัยมากของละครวิทยุ อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิต จึงเลือกองค์กรที่มีเทคโนโลยีทันสมัยเป็นผู้ดำเนินการผลิต คือ “กันตนา” และใช้เทคนิควิธีการผลิตแบบโทรทัศน์ เพื่อความแตกต่างและ

เป็นวิธีการใหม่ในการผลิตละครวิทยุ อีกประการหนึ่ง คือการใช้นักแสดงละครโทรทัศน์ที่มีชื่อเสียง เป็นคนรุ่นใหม่มาร่วมแสดง เพื่อสร้างความสนใจและดึงดูดในการรับฟังละครวิทยุมากขึ้น ซึ่งกลยุทธ์ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพละครวิทยุไทย ที่ทำนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ จักรีรัตน์ พงศ์พัฒนานกร เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารและการพัฒนาของคณะละครวิทยุกระจายเสียงในเขตกรุงเทพมหานคร” ที่พบว่า ผู้ฟังต้องการให้มีละครวิทยุออกอากาศในระบบเอฟ.เอ็ม.

แพนระบบ เอ.เอ็ม. เพราะมีความชัดเจนในการฟังมากกว่า และต้องการให้นำดารานักแสดงที่เป็นที่ชื่นชอบของประชาชน มาร่วมเล่นละครวิทยุด้วย

แนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตของผู้ผลิตระดับนโยบาย คือ ปัจจัยหลักการที่กำหนดกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” นั้นเอง ดังนั้นผลการศึกษาในเรื่องการเปรียบเทียบกระบวนการผลิตระหว่างละครวิทยุทั่วไปกับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” พบว่ากระบวนการผลิตมีความแตกต่างกันอย่างมาก นั้นย่อมาจากแนวคิดเจตนารมณ์ หรือวัตถุประสงค์ในการผลิตของผู้ผลิตนโยบาย สำหรับละครวิทยุทั่วไป คือ หัวหน้าคณะละครวิทยุ นั้นเอง เมื่อหัวหน้าคณะมีแนวคิด เจตนารมณ์ในการผลิตเป็นเช่นกัน กระบวนการผลิตก็จะออกมาตามแบบแนวคิด เจตนารมณ์นั้น จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการผลิตละครวิทยุจะแปรผันตาม แนวคิด เจตนารมณ์ของผู้ผลิตระดับนโยบายนั่นเอง

อีกทั้งเมื่อพิจารณาตามแนวคิดปัจจัยแวดล้อมการผลิตสื่อมวลชน และตามแบบจำลองของ Denis McQuail แล้ว การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีปัจจัยแวดล้อมเป็นไปตามแบบจำลองของ Denis McQuail ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายใน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านการจัดการ, ปัจจัยด้านเทคโนโลยีและปัจจัยด้านลักษณะความเป็นมืออาชีพ พบว่าปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีอยู่ในการผลิตละครวิทยุชุดนี้ทั้งสิ้น กล่าวคือ

ปัจจัยด้านการจัดการ เป็น ปัจจัยที่เป็นตัวควบคุมระบบการทำงาน ในการผลิตชุดนี้ มีทั้งระดับองค์กร คือ คณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และระดับบุคคล คือ นักแสดงอาชีพ ผู้กำกับการแสดง

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี สำหรับการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี คือปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการผลิต ตั้งแต่ขั้นนโยบาย คือ ผู้ผลิตระดับนโยบายต้องการเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิตละครวิทยุชุดนี้ จึงเลือก กันตนา เป็นผู้ดำเนินการผลิตด้วยกันตนามีเทคโนโลยีที่ทันสมัยนั่นเอง

ปัจจัยด้านลักษณะความเป็นมืออาชีพ ปัจจัยนี้มีความโดดเด่นมากในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” เพราะการผลิตครั้งนี้ต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของนักแสดงละครวิทยุมืออาชีพทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าจะมีนักแสดงละครโทรทัศน์ที่ไม่ใช่นักแสดงละครวิทยุก็ตาม แต่ยังใช้ความสามารถและความเป็นมืออาชีพของนักแสดงละครวิทยุเหล่านั้น มาใช้ในการผลิตละครวิทยุชุดนี้ได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยอีกประเภทหนึ่งที่เป็นปัจจัยแวดล้อมการผลิตการสื่อมวลชน คือ ปัจจัยภายนอกที่มีผลกับการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” นี้ คือสถานการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรม , แรงกดดันทางสังคมและการเมือง , ความต้องการและความสนใจของผู้รับ

สาร เพราะเป็นการผลิตเนื่องในโอกาสพิเศษ ทำให้แรงกดดันต่าง อาจจะไม่เบาบางลงไป และในส่วน ปัจจัยภายนอกอีกประการหนึ่ง คือแรงกดดันทางเศรษฐกิจ ไม่มีผลต่อการผลิตละครวิทยุชิ้นนี้เลย

ปัจจัยอีกประการหนึ่งที่มีผลอย่างมากต่อการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชา พ่อด้วยการพอ” ตามความคิดของผลิตผู้วิจัย ที่ถือว่าเป็นปัจจัยเสริมนอกเหนือจากแบบจำลองของ Denis McQuail คือ การเป็นวาระพิเศษของบุคคลพิเศษ คืองานฉลองการครองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทำให้ปัจจัยต่าง ๆ อาจไม่สำคัญหรือโดดเด่นเท่าปัจจัย เสริมดังกล่าวนี้

สำหรับแนวคิดวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” มีความสอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือ จาก ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาของละครวิทยุชุดนี้มีการสอดแทรก แนวความคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านทางตรงคือการนำเสนอความหมายต่าง ๆ ของแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงลงในเนื้อหาละครวิทยุทั้ง 3 เรื่อง ส่วนการนำเสนอทางอ้อมคือการปรับประยุกต์ แก่นความคิดของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานไว้ คือ พอ ประมาณ, ความมีเหตุผล และ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว อันได้แก่ ความรู้จักตัวเอง ความไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการนำเสนอควบคู่กันไปในละครวิทยุทั้ง 3 เรื่อง โดยเน้นเรื่องการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ การศึกษา อยู่ตลอดทั้งเรื่อง

เมื่อพิจารณาการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บุชาพ่อด้วยการพอ” ในด้าน บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาแล้ว โดยเนื้อหาและการผลิตมีความสอดคล้องกับ แนวคิด ของ Wilbur Schramm อยู่หลายประการ ประกอบด้วย สื่อมวลชนเป็นผู้ก่อให้เกิดสิ่งที่ น่าสนใจขึ้น ส่งเสริมให้เกิดความรู้และสร้างเสริมประสบการณ์แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง (The mass media can widen horizons) คือ ทำให้ข้อมูล ความรู้ของปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ได้แพร่กระจายออกไปสู่ประชาชนมากขึ้น อีกทั้งบทบาทของสื่อมวลชนเป็นผู้ก่อให้เกิดสิ่งที่ น่าสนใจขึ้น (The mass media can focus attention) คือนำเสนอผ่านสื่อมวลชนรูปแบบละครวิทยุที่ย่อยสิ่งที่ เป็นแนวคิดแปรให้ความบันเทิงนั่นเอง อีกทั้งสื่อมวลชนสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับ ประชาชนได้ (The mass media can raise aspirations) ทั้งในส่วนบุคคลและชาติ เพื่อให้เกิด ความอยากอยู่ดีกินดี หรือแสวงหาวิถีชีวิตที่ดีกว่า เนื่องด้วยเนื้อหาละครวิทยุจะสอดแทรกวิธีการ ต่อสู้ชีวิตทางด้านการทำงานมาหาากินอยู่หลายอาชีพ ทั้งข้าราชการและอาชีพอิสระต่าง ๆ รวมทั้ง บทบาทของสื่อมวลชนช่วยทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจในทางอ้อม ทั้งในแง่ของทัศนคติและ ค่านิยมต่าง ๆ (The mass media can help only indirectly to change strongly held attitudes or valued practices) และบทบาทสื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่พึงแน่นหรือค่อย ๆ

เปลี่ยนทัศนคติบางอย่างให้มั่นคงขึ้น (The mass media can affect attitudes lightly held, and slightly canalize stronger attitudes) ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติละครวิทยุชุดนี้ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาจิตใจหลายประการ เช่นทัศนคติการมองเพียงภายนอก หรือการมองศิลปะการร้องเพลงไทยเดิมเป็นของเก่าไม่น่าสนใจ แต่เนื้อหาและการนำเสนอในละครวิทยุเรื่อง “บุญที่ปลูก” ได้เสนอให้เห็นว่าศิลปะของไทยยังคงอยู่ได้ถ้ามีคนสนใจ โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ วัยรุ่นนั่นเอง หรือถ้าเชื่อมโยงถึงงานละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้ บทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนา ด้านนี้ก็ทำให้ละครวิทยุ ยังเป็นศิลปะที่ยังคงอยู่ต่อไปได้อีกด้วย

นอกจากนี้บทบาทสื่อมวลชนในการพัฒนาอีกบทบาทหนึ่งคือ สื่อมวลชนสามารถควบคุมหรือบังคับให้คนในสังคมปฏิบัติไปตามบรรทัดฐานทางสังคมได้ (The mass media can enforce social norms) เนื่องด้วยเนื้อหาของละครวิทยุชุดนี้ ได้นำเสนอเชิงเปรียบเทียบมิติ 2 ขั้ว ในทั้งด้านดีและด้านไม่ดี และมีบทสรุปของทั้ง 2 ด้าน ซึ่งสามารถก่อให้เกิดบรรทัดฐานทางสังคม บางประการได้ เช่น ความพอประมาณ ความสุจริต ไม่คดโกง เป็นต้น และบทบาทสุดท้าย คือ สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นครู (The mass media as teachers) เนื่องด้วยการนำเสนอละครวิทยุชุดนี้ แทรกเนื้อหาความรู้ต่างๆ มากมาย จึงทำให้บทบาทของสื่อมวลชนทำหน้าที่ครูนี้ชัดเจนอย่างมาก กับการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ถือได้ว่าสอดคล้องกับ แนวคิดการสื่อสารเพื่อการพัฒนาอย่างมาก กล่าวคือ การผลิตละครวิทยุชุดนี้เป็นการสื่อสารที่มีเป้าหมาย จุดมุ่งหมายที่ชัดเจน (Purposive Communication) คือ ผู้ฟังสามารถนำเนื้อหาตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เสนอผ่านละครวิทยุชุดนี้ไปใช้ในการพัฒนา ปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตของตนได้ อีกทั้งเป็นการสื่อสารที่มุ่งเน้นคุณค่าเป็นพื้นฐาน (Value-Laden) คือความพอเพียงอย่างชัดเจนและตรงประเด็น และเป็นการสื่อสารที่เน้นผลของการกระทำที่มีเหตุผลและมีความยืดหยุ่นตามสภาพการณ์และสภาพแวดล้อม (Pragmatic) โดยพิจารณาได้จากเนื้อหาของละครวิทยุที่ครอบคลุมกลุ่มต่างๆ ของสังคมไว้ได้ ทั้งนักธุรกิจ ข้าราชการ ครอบครัว วัยรุ่น ดังนั้นละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” คืออีกหนึ่งตัวอย่างของวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการวิจัยและได้สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยตามที่ได้เสนอไปแล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ ต่อกระบวนการผลิตละครวิทยุ และวิชาชีพละครวิทยุไทยต่อไป ดังนี้

1. ด้านการผลิต

1.1 คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ควรมีกลวิธีในการให้คณะละครวิทยุทุกคณะ มามีส่วนร่วมในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติครั้งนี้ หรือคณะละครวิทยุควรให้ความร่วมมือในการมาร่วมผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุดนี้เพื่อแสดงความพร้อมเพรียงของวงการละครวิทยุของไทย

1.2 ผู้ผลิตในระดับต่าง ๆ ควรวางแผนเรื่องเวลาในการผลิตให้เหมาะสมมากกว่านี้ เนื่องจากปัญหาความเร่งรีบการผลิตในทุกขั้นตอนผลิต ไม่ว่าจะการคิดแนวเรื่อง การเขียนบทละครวิทยุ การบันทึกการแสดง การตัดต่อเสียง ลงเพลงและดนตรีประกอบ เพื่อให้ทันออกอากาศ อาจทำให้ผลงานมีคุณภาพมากกว่านี้

1.3 คณะกรรมการ คณะทำงานชุดต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต ควรลดความเข้มข้นในการควบคุมการผลิตละครวิทยุชุดนี้ ควรให้มีผู้ผลิตในระดับปฏิบัติการมีอิสระในการทำงานและมีส่วนร่วมมากกว่านี้

1.4 ผู้ดำเนินการผลิต ควรให้ความสำคัญกับการซ้อม และฝึกฝนการแสดงของนักแสดงละครโทรทัศน์ ที่มาร่วมแสดงให้มากขึ้นกว่านี้ หรืออาจมีการเรียนการแสดงละครวิทยุก่อนการบันทึกการแสดง เพื่อการแสดงละครวิทยุที่ดียิ่งขึ้น

1.5 ผู้ผลิตทุกส่วน ควรลด “ความเกรงใจ” ในเรื่องคุณภาพของงาน เพราะ ความเกรงใจระหว่างกัน อาจทำให้คุณภาพของการลดลง ดังนั้นเมื่อเห็นสมควร ดำเนินแก้ไข เสนอแนะปรับปรุง ก็ควรปฏิบัติ

1.6 คณะทำงานโครงการผลิตและเผยแพร่ละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ใหม่ ๆ เช่น ทางอินเทอร์เน็ต เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น หรือทำจำหน่ายในรูปแบบ C.D. ด้วย

1.7 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ควรนำละครวิทยุชุดนี้ออกอากาศอีกครั้ง ในเดือนธันวาคม 2550 เพื่อเกิดพระเกียรติวันเฉลิมพระชนมพรรษา

2. ด้านวิชาชีพ

2.1 รัฐบาล หรือ หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ ด้านสื่อมวลชน หรือ ทางวัฒนธรรม ควรให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ กับวิชาชีพละครวิทยุ เช่น การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงละครวิทยุ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน รัฐควรมีโครงการต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้ละครวิทยุเป็นที่รู้จักมากขึ้น เช่น การประกวดละครวิทยุเหมือนประเทศเพื่อนบ้าน การให้เวลาในการออกอากาศแก่ผู้ผลิตละครวิทยุ หรือสนับสนุนงบประมาณให้เด็กรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตละครวิทยุ เป็นต้น

2.2 คณะละครวิทยุ และนักแสดงละครวิทยุ ควรมีการรวมตัว เป็นชมรม สมาคม ละครวิทยุ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มทางวิชาชีพ เป็นการควบคุมคุณภาพการทำงานของวิชาชีพ อีกทั้ง เป็นการดูแลกันและกันในวงวิชาชีพละครวิทยุ และเพื่อเป็นที่รู้จักมากขึ้น

2.3 นักแสดงละครวิทยุอาชีพ ควรเปิดใจรับเด็กรุ่นใหม่ในการมีส่วนร่วมในการ ผลิตละครวิทยุ ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะนักแสดงรุ่นใหม่ เพื่อเป็นการสานต่อศิลปะการแสดงแขนง นี้ให้กับรุ่นต่อไป ไม่สูญหายไปกับคนรุ่นเก่าและกาลเวลา

2.4 คณะละครวิทยุ ควรมีการปรับค่าแสดงให้นักแสดงละครวิทยุเพิ่มขึ้น ปัจจุบัน คือ ตอนละ 50-100 บาท เพื่อให้นักแสดงมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีกำลังใจในการทำงาน

2.5 หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีให้การสนับสนุน ให้มีโครงการผลิตละคร วิทยุในโอกาสต่อ ๆ ไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง วิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิม พระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นต่าง ๆ ของละครวิทยุยังมีผู้สนใจศึกษาวิจัย ไม่มาก แต่ละครวิทยุมีความน่าสนใจในการศึกษาอีกหลายประเด็น ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างประเด็น สำหรับผู้สนใจศึกษาต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาในด้านกระบวนการผลิต ปัจจัยการผลิต เนื้อหา และ ผู้รับสารของละครวิทยุ ในโอกาสพิเศษที่จะเกิดขึ้นในโอกาสต่อไป
2. ศึกษาเชิงเปรียบเทียบการผลิตละครวิทยุแต่ละคณะของไทย หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบ กับละครวิทยุต่างประเทศก็ได้